

Cançons per una revolta: «L'estaca»

La cançó catalana més versionada, amb 150 adaptacions a tota mena de llengües i estils

Al llarg dels segles els catalans hem configurat un paisatge sonor que ens fa recognoscibles davant el món. Un dels elements indispensables en l'establiment de tota identitat és la configuració d'un imaginari col·lectiu. En temps convulsos en l'espectre polític, a Enderrock.cat recollim un bon grapat de cançons catalanes que tenen imprès el segell de la lluita i la revolució, a raó d'una cada dia. Avui, "L'estaca", amb música i text de **Lluís Llach** (1968).

No hi ha cap altra cançó moderna en català que hagi tingut tant de recorregut, en tots els sentits - estilístic, idiomàtic, geogràfic... - per explicar Catalunya al món com "L'estaca" de **Lluís Llach**. El protagonista és Narcís Llànsà, l'avi Siset d'un dels companys de joc de **Llach** a l'Empordà de la seva infantesa, amb qui tenia grans converses. Sense que cap dels dos ho sabés, estaven posant les bases d'una de les cançons més populars de la discografia combativa mundial de la segona meitat del segle XX.

El cantautor va compondre "L'estaca" al piano del Mas Pi de Verges, a l'Alt Empordà. Ho recorda l'autor: "Els meus amics sempre me la demanaven. Eren els anys en què començava a cantar. Primer en vaig fer la música amb innocència i després la lletra des del raciocini. L'escriptora Maria Aurèlia Capmany m'hi va ajudar molt. En aquella època molts intel·lectuals van acollir els cantants que començàvem, i que d'escriure en català en sabíem molt poc". La presentació en públic va ser a la cara B del tercer EP de **Lluís Llach**, el que promocionava la cançó "Cop de destràl".

La cançó és un cant a combatre la dictadura des de la unitat (?Si jo l'estiro fort per aquí/ i tu l'estires fort per allà,/ segur que tomba, tomba, tomba,/ i ens podrem alliberar'). Malgrat que el simbolisme de la lletra és més que evident, va passar per alt a la censura, que la va autoritzar. Només després de l'èxit es va optar per la prohibició. Però la llavor ja estava sembrada i "L'estaca" va deixar de ser una simple peça musical per convertir-se en tot un símbol.

El camí de "L'estaca" ha estat molt llarg i l'ha dut per molts països. Així es va convertir en l'himne del sindicat polonès Solidarnosc de Lech Walesa, de l'associació de dones revolucionàries d'Afganistan RAWA o de l'equip de rugbi de Perpinyà USAP.

Més de quaranta anys després de la seva composició, la cançó segueix ben viva, com ho demostra la censura al festival Filmets de Badalona o la seva utilització per part del partit Podemos. Molts dels músics dels grups que l'han feta seva i que la canten als seus repertoris actuals ni tan sols havien nascut quan se'n va publicar la primera versió. N'existeixen més de 150 versions en tota mena d'estils musicals: de l'electrònica a l'ska passant pel cant polifònic i la música clàssica, el rock i el folk. Se n'ha enregistrat versions instrumentals i en català, alemany, anglès, àrab, basc, castellà, cors, dari, francès, grec, italià, neerlandès, occità, polonès, portuguès, rus i suec.